

Josep Maria Fulquet, Setmana del Llibre en Català, 8 de setembre de 2012

FAUNA ANIMAL

La primera impressió que el lector té quan s'enfronta amb un text com *Fauna...* és que la persona que l'ha escrit té talent. Talent narratiu, s'entén. Talent, i una altra cosa, decisiva per a qui es dedica a la literatura: gust pel llenguatge i, no menys important, sentit de l'idioma. I això té un valor exemplar en un moment que l'idioma, a pesar dels optimistes diagnòstics del poder, passa per una fase crítica, o més que crítica, decisiva si pensem en les seves possibilitats de supervivència, perquè mai com ara, quan les successives promocions que s'han educat en català ens haurien de fer pensar el contrari, el risc de substitució lingüística havia estat tan gran. I ho dic amb coneixement de causa, després de pràcticament tota una vida professional dedicada al cultiu i exercici de l'idioma. Si el nervi d'una literatura és la llengua, al voltant de la qual s'articulen la ficció i l'assaig, el drama i la lírica, l'article periodístic i l'humor més divers, els textos argumentatius i els descriptius, es pot dir que Bardera excel·leix en el domini dels nivells i registres que li convenen a cada moment.

El sentit de l'idioma de Bardera és esplèndid, i demostra les possibilitats d'una llengua –de qualsevol llengua– quan qui la fa servir en sap esprémer totes les possibilitats i la porta a una alçada que no té res a envejar a la prosa del Sagarra de les *Memòries*; unes possibilitats, per cert, ben allunyades d'aquesta pàl·lida “interlingua” que hem de suportar en el nostre dia a dia, si més no els que vivim a Barcelona. En efecte, en les narracions de D. Bardera ningú no “es cau” d'enlloc, ni cap dels seus personatges, a l'entrar en un bar, diu “fíca'm una Coca-Cola”; els pronoms són tots al seu lloc i no es llegeix que ningú –parlant, posem per cas, d'un gelat– digui “Vull més”, que tal cosa “olora i no sap a res” o que algú, enamorat, demani a la seva nòvia: “dóna'm un petó” etc. Bé, he aportat aquests exemples –banals, si es vol– per explicar gràficament fins a quin punt

som víctimes de la interferència lingüística. Però, en mans de Bardera, s'opera el miracle, i –em poden ben creure– feia molt de temps que no llegia un text narratiu en català que portés tan amunt l'excel·lència expressiva. I això en el difícil terreny de la narració curta, sempre més arriscat tècnicament que la llarga distància que ens permet la novel·la. El món rural que evoca i retrata Bardera palpita amb intensitat durant les cent cinquanta pàgines del llibre, i al lector li resulta pràcticament impossible sostreure's a l'encant, la fascinació, de personatges com la iaia, Maurici Xotes, Miquel Ullviu, Maria Lestreta o Pilar Rateres, amb ressons tots ells de la llengua popular.

Fauna... consta de dues parts. La primera, feta de narracions curtes, gairebé com apunts del natural; la segona, de textos més “construïts”, més “elaborats”, que l'acosten a la mestria que en la factura del conte va tenir Guy de Maupassant. Per tot arreu plana la crueltat dels infants, respecte als animals i a ells mateixos, però és una crueltat no exempta de tendresa, d'ingenuïtat, una crueltat que era com era perquè no podia ser d'una altra manera. Aquesta primera part té pinzellades magnífiques com *Allioli*, *El gos Snoopy*, *Patrimoni de la humanitat*, *Algú com ara jo*, *Canvi de color*, *Arròs negre*, *Cargols i pardals* o *Menjar de gat*, que acaba amb una sentència concloent: “... era un odi pur, sense complements, d'aquells que només pots sentir quan encara ets nen...” A la segona, hi ha un conte, *La mortalla*, que em sembla un bon exemple de narració ben construïda, o un altre, *La iaia*, realment deliciós.

Per acabar, m'agradaria dir que llegint *Fauna...* m'adono retrospectivament de tot el que em vaig perdre, i em fa una mica de ràbia no haver pogut ser, jo també, un nen de poble. En aquest sentit, coincideixo plenament amb el que diu Jordi Llavina parlant del llibre: “Sempre m'ha semblat que el sentiment de la vida que tenim els de poble és superior al que té la gent de ciutat”. Ben cert. A la ciutat les coses tenien un palpit diferent, més “civilitzat” (ho dic amb ironia) i l'únic contacte que teníem amb el món natural, amb la vida real, ens el donaven les sortides i campaments que fèiem de tant en tant –com a

minyons de muntanya d'alguns agrupaments escolta- a indrets que a mi em semblaven remots i que ara estan a l'abast de qualsevol 4x4. De debò, no em cansaria de prodigar elogis d'un llibre que, honestament, em sembla un llibre important. I que ha d'encoratjar el seu autor, Damià Bardera, a enfilarsense reserves el camí de la literatura.